

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

2 декември 2009 година *

По дело C-89/08 P

с предмет жалба на основание член 56 от Статута на Съда, подадена на 26 февруари 2008 г.,

Европейска комисия, за която се явяват г-н V. Di Bucci и г-н N. Khan, в качеството на представители, със съдебен адрес в Люксембург,

жалбоподател,

като другите страни в производството са:

Ирландия, за която се явява г-н D. O'Hagan, в качеството на представител, подпомаган от г-н P. McGarry, BL, със съдебен адрес в Люксембург,

Френска република, за която се явяват г-н G. de Bergues и г-жа A.-L. Vendrolini, в качеството на представители,

* Езици на производството: френски, английски и италиански.

Италианска република, за която се явява г-н R. Adam, в качеството на представител, подпомаган от г-н G. Aiello, avvocato dello Stato, със съдебен адрес в Люксембург,

Eurallumina SpA, установено в Portoscuso (Италия), за което се явява г-н R. Denton, solicitor,

Aughinish Alumina Ltd, установено в Askeaton (Ирландия), за което се явяват г-н J. Handoll и г-жа C. Waterson, solicitors,

жалбоподатели в първоинстанционното производство,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н A. Tizzano, г-н K. Lenaerts, г-н E. Levits, председатели на състави, г-н A. Rosas, г-н P. Kūris (докладчик), г-н A. Borg Barthet, г-н J. Malenovský, г-н U. Löhms, г-н A. O’Caomh и г-н J.-J. Kasel, съдии,

генерален адвокат: г-н Y. Bot,
секретар: г-н H. von Holstein, заместник-секретар,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 24 март 2009 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 12 май 2009 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Със своята жалба Комисията на Европейските общности иска от Съда да отмени Решение на Общия съд на Европейския съюз от 12 декември 2007 г. по дело Ирландия и др./Комисия (Т-50/06, Т-56/06, Т-60/06, Т-62/06 и Т-69/06, наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“), с което Общият съд отменя Решение 2006/323/ЕО на Комисията от 7 декември 2005 година за освобождаване от акциз на минералните масла, използвани като гориво за производството на двуалуминиев триоксид в района на Гардан, в района на Шанън и в Сардиния, прилагано съответно от Франция, Ирландия и Италия (ОВ L 119, 2006 г., стр. 12, наричано по-нататък „спорното решение“).

Правна уредба

Директивите относно акцизите върху минералните масла

- 2 Акцизите върху минералните масла са предмет на няколко директиви, а именно Директива 92/81/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година за хармонизиране структурата на акциза върху минералните масла (ОВ L 316, стр. 12), Директива 92/82/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година за сближаване на акцизните ставки за минералните масла (ОВ L 316, стр. 19) и Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 година относно преструктурирането на правната рамката на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията (ОВ L 283, стр. 51; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 2, стр. 98), която отменя Директиви 92/81 и 92/82, считано от 31 декември 2003 г.

- 3 Член 8, параграф 4 от Директива 92/81 дава възможност на Съвета на Европейския съюз по предложение на Комисията да позволи на държава членка да въведе освобождавания или намалявания на акцизните ставки, различни от предвидените в тази директива.
- 4 Член 2, параграф 4, буква б), второ тире от Директива 2003/96 предвижда, че последната не се отнася до енергийните продукти с двойно предназначение, тоест тези, които се използват едновременно както за гориво за отопление, така и за цели, различни от моторно гориво или гориво за отопление. Така, считано от 1 януари 2004 г. — датата на влизане в сила на тази директива, вече няма минимална акцизна ставка за мазут, използван за производството на двуалуминиев триоксид. Освен това член 18, параграф 1 от Директива 2003/96 допуска след предварителен преглед от Съвета до 31 декември 2006 г. държави членки да продължат да прилагат намаленията в нивата на данъчно облагане или освобождаването от данъци, изброени в приложение II, в което са посочени освобождаванията от акциз върху тежки горива, използвани за производството на двуалуминиев триоксид в района на Гардан, в района на Шанън и в Сардиния.

Регламент (ЕО) № 659/1999

- 5 Съгласно член 1, буква б) от Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 година за установяване на подробни правила за прилагането на член [88 ЕО] (ОВ L 83, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 41), „съществуваща помощ“ означава:

„[...]

- v) помощ, която се счита за съществуваща помощ поради това, че може да се установи, че в момента на въвеждането ѝ в действие не е представлявала помощ и впоследствие е станала помощ поради еволюцията на общия пазар и без да е била изменяна от държавата членка. Когато определени мерки са

станаха помощ след либерализирането на дадена дейност от правото на Общността, такива мерки не се считат за съществуваща помощ след датата, определена за либерализиране.“

Обстоятелства, предхождащи спора

- 6 Ирландия, Италианската република и Френската република освобождават от акциз минералните масла, използвани за производството на двуалуминиев триоксид, съответно в района на Шанън, считано от 1983 г., в Сардиния, считано от 1993 г., и в района на Гардан, считано от 1997 г. (наричани по-нататък „спорните освобождавания“).
- 7 Спорните освобождавания са разрешени съответно с Решение 92/510/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 година относно разрешаване на държавите членки да продължат да прилагат съществуващите намаления на акцизните ставки или освобождавания от акциз по отношение на определени минерални масла, използвани за специални цели, в съответствие с предвидената в член 8, параграф 4 от Директива 92/81/ЕИО процедура (ОВ L 316, стр. 16), с Решение 93/697/ЕО на Съвета от 13 декември 1993 година относно разрешаване на определени държави членки да приложат или да продължат да прилагат намаления на акцизните ставки или освобождавания от акциз по отношение на определени минерални масла, използвани за специални цели, в съответствие с предвидената в член 8, параграф 4 от Директива 92/81/ЕИО процедура (ОВ L 321, стр. 29) и с Решение 97/425/ЕО на Съвета от 30 юни 1997 г. относно разрешаване на държавите членки да приложат или да продължат да прилагат съществуващите намаления на акцизните ставки или освобождавания от акциз по отношение на определени минерални масла, използвани за специални цели, в съответствие с предвидената в Директива 92/81/ЕИО процедура (ОВ L 182, стр. 22). Спорните освобождавания са продължавани многократно от Съвета, последно с Решение 2001/224/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно намалени ставки на акцизите и освобождаване от акцизи на определени минерални масла при използването им за специални цели (ОВ L 84, стр. 23; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 2, стр. 46), до 31 декември 2006 г.
- 8 В съображение 5 от Решение 2001/224 се пояснява, че то не засяга изхода от евентуални процедури в случай на смущения във функционирането на единния

пазар, които биха могли да бъдат предприети по специално в съответствие с членове 87 ЕО и 88 ЕО и че не отменя изискването държавите членки да нотифицират Комисията в случаите на потенциални държавни помощи съгласно член 88 ЕО.

9 С три решения от 30 октомври 2001 г. Комисията започва предвидената в член 88, параграф 2 ЕО процедура по отношение на всяко едно от спорните освобождавания. В края на тази процедура Комисията приема спорното решение, съгласно което:

— предоставените от Френската република, Ирландия и Италианската република освобождавания от акциз на тежките минерални масла, използвани в производството на двуалуминиев триоксид до 31 декември 2003 г., съставляват държавна помощ по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО;

— доколкото са несъвместими с общия пазар, предоставените помощи в периода от 17 юли 1990 г. до 2 февруари 2002 г. не се възстановяват, тъй като възстановяването им би противоречало на общите принципи на общественото право;

— предоставените помощи в периода от 3 февруари 2002 г. до 31 декември 2003 г. са несъвместими с общия пазар по смисъла на член 87, параграф 3 ЕО, доколкото получателите не са платили акциз в размер поне 13,01 EUR за 1 000 кг тежки минерални масла, и

— тези помощи трябва да се възстановят.

- 10 В спорното решение Комисията е счела, че спорните освобождавания съставляват нови, а не съществуващи помощи по смисъла на член 1, буква б) от Регламент № 659/1999. Тя основава тази преценка по-специално на обстоятелството, че спорните освобождавания не са съществували преди влизането в сила на Договора за ЕО в съответните държави членки, че тези освобождавания никога не са били анализирани, нито разрешени въз основа на правилата, които уреждат държавните помощи, и че за тях никога не е било изпратено уведомление.
- 11 Освен това в съображение 69 от спорното решение Комисията посочва, че член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999 не се прилага за конкретния случай.
- 12 След като излага причините, поради които разглежданите помощи са несъвместими с общия пазар, Комисията приема, че с оглед на решенията за освобождаване и на обстоятелството, че те са били приети по нейно предложение, възстановяването на несъвместимите помощи, предоставени преди 2 февруари 2002 г. — датата на публикуване в *Официален вестник на Европейските общности* на решенията за започване на процедурата, предвидена в член 88, параграф 2 ЕО — би противоречало на принципите на защита на оправданите правни очаквания и на правната сигурност.

Жалбите пред Общия съд и обжалваното съдебно решение

- 13 С жалби, подадени в секретариата на Общия съд съответно на 16, 17 и 23 февруари 2006 г., Италианската република, Ирландия, Френската република, Eurallumina SpA и Aughinish Alumina Ltd искат пълна или частична отмяна на спорното решение. Отделните дела са съединени за целите на устната фаза на производството и на съдебното решение.
- 14 Според обжалваното съдебно решение в подкрепа на своите жалби жалбоподателите изтъкват по същество общо 23 правни основания, изведени по-специално от погрешната квалификация на спорните освобождавания като нови помощи, въпреки че ставало въпрос за съществуващи помощи, както и от нарушение на

принципите на защита на оправданите правни очаквания, на правната сигурност, на спазване на разумния срок, на презумпцията за валидност, *lex specialis derogat legi generali*, на полезното действие и на добрата администрация. Направено е също така позоваване на нарушения на член 87 ЕО, както и на задължението за мотивиране по отношение на прилагането на този член.

- 15 В точка 46 от обжалваното съдебно решение Общият съд обаче посочва, че независимо от посочените правни основания, той счита за необходимо в случая да разгледа служебно правното основание, изведено от липса на мотиви в спорното решение по отношение на неприлагането на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999.
- 16 В това отношение, след като припомня в точка 47 от обжалваното съдебно решение, че липсата или непълнотата на мотивите съставлява абсолютна процесуална предпоставка, която общностният съд трябва да разгледа служебно, и след като посочва в точки 48 и 49 от същото съдебната практика относно обхвата на задължението за мотивиране на общностен акт, в точки 52 и 53 от това решение Общият съд отбелязва, че в спорното решение Комисията разглежда въпроса дали тези освобождавания представляват нови или съществуващи помощи, но по отношение на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999 тя посочва само, че същият не се прилага в случая, без да укаже причините за това.
- 17 В точки 56—63 от обжалваното съдебно решение Общият съд постановява, че особените обстоятелства на конкретния случай все пак налагат да се разгледа въпросът дали спорните освобождавания могат да се приемат за съществуващи помощи поради факта, че не са представлявали помощи към момента на въвеждането им в действие, но са станали такива впоследствие поради развитието на общия пазар и без да бъдат изменяни от съответните държави членки. Ето защо Общият съд приема, че Комисията е трябвало да мотивира надлежно спорното решение относно приложимостта на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999.

- 18 Въпросните особени обстоятелства са изложени по същество в точки 56—62 от обжалваното съдебно решение, както следва.
- 19 На първо място, в няколко решения за разрешаване на спорните освобождавания е посочено, че Комисията признава, че тези освобождавания не водят до нарушаване на конкуренцията и че не засягат правилното функциониране на вътрешния пазар. В спорното решение обаче няма никакви данни, които позволяват да се разбере в какво се изразява различният обхват на понятието за нарушение на конкуренцията в областта на данъците и в тази на държавните помощи. В някои от тези решения е посочено също, че Комисията ще проверява редовно разглежданите освобождавания, за да гарантира съвместимостта им с функционирането на вътрешния пазар и с други цели на Договора.
- 20 На второ място, в съображение 97 от спорното решение Комисията най-малкото признава, че посочените решения за разрешение, приети вследствие на собствените ѝ предложения, можели да оставят впечатлението, че спорните освобождавания не можели да бъдат квалифицирани като държавни помощи към момента на въвеждането им в действие. Обстоятелството, че това съображение се съдържа в частта относно възстановяването на помощите, не може да намали неговия обхват.
- 21 На трето място, спорните освобождавания са разрешавани и продължавани последователно с решения на Съвета по предложение на Комисията и в нито едно от тези решения, освен в Решение 2001/224, не се посочва възможно противоречие с правилата в областта на държавните помощи. В съображение 96 от спорното решение Комисията впрочем сама подчертава, че заинтересованите лица не очакват Комисията да представи на Съвета предложения, които са несъвместими с разпоредбите на Договора.
- 22 В точка 64 от обжалваното съдебно решение Общият съд заключава, че Комисията е нарушила задължението за мотивиране, наложено ѝ от член 253 ЕО по отношение на неприлагането в конкретния случай на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999.

Искания на страните

- 23 Комисията иска от Съда да отмени обжалваното съдебно решение, да върне делото за ново разглеждане от Общия съд и да не се произнася по съдебните разноски за двете инстанции.
- 24 Френската република, Ирландия, Италианската република, Eurallumina SpA и Aughinish Alumina Ltd молят Съда да отхвърли жалбата и да осъди Комисията да заплати съдебните разноски.
- 25 При условията на евентуалност, в случай че Съдът приеме шестото правно основание на жалбата, според което Общият съд не може да отмени спорното решение, доколкото последното разширява обхвата на официална процедура по разследване на спорните освобождавания до 31 декември 2003 г., Eurallumina SpA иска от Съда да отмени обжалваното съдебно решение само в тази му част.

По жалбата

- 26 В подкрепа на своето искане за отмяна на обжалваното съдебно решение и за връщане на делото пред Общия съд Комисията посочва шест правни основания.
- 27 Като първо правно основание по същество се изтъква, че Общият съд е превишил правомощията си, като е разгледал служебно правното основание, изведено от липса на мотиви на спорното решение. Второто правно основание е изведено от нарушение на принципа на състезателност и на правото на защита. Третото правно основание се извежда от нарушение на членове 230 ЕО и 253 ЕО във връзка с член 88 ЕО и процедурните правила в областта на държавните помощи. Четвъртото и петото правно основание по същество са изведени от нарушение от страна на Общия съд на член 253 ЕО, тъй като бил приел погрешно, че Комисията е нарушила задължението за мотивиране по отношение на приложимостта на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999. Шестото правно основание

цели да бъде постановено, че Общият съд не е може да отмени спорното решение, тъй като последното разширява обхвата на официална процедура по разследване на спорните освобождавания до 31 декември 2003 г.

По първото правно основание, с което се твърди, че Общият съд е превишил правомощията си, като е разгледал служебно правното основание, изведено от липса на мотиви на спорното решение

Доводи на страните

- 28 Първото правно основание на жалбата е разделено на две части. В рамките на първата част Комисията поддържа, че като е разгледал служебно правното основание, изведено от липса на мотиви на спорното решение, Общият съд е излязъл извън рамките на спора, така както са определени от страните, нарушил е диспозитивното начало, произнесъл се е *ultra petita* и по този начин е превишил своята компетентност и е извършил процесуално нарушение, което е засегнало интересите ѝ.
- 29 В подкрепа на твърденията си Комисията изтъква, че правното основание, разгледано служебно от Общия съд, не е свързано по никакъв начин с предявените от жалбоподателите в първоинстанционното производство 23 правни основания, нито с фактите по преписките на петте съединени дела, които не разкривали каквото и да е обстоятелство, което може да остави впечатлението, че спорните освобождавания не са представлявали помощи към момента на въвеждането им, а са станали такива впоследствие поради развитието на общия пазар.
- 30 В рамките на втората част Комисията поддържа, че служебно разгледаното правно основание в действителност се отнася до законосъобразността по същество на спорното решение, а не до неговите мотиви, тъй като исканото от Общия съд мотивиране не било необходимо нито за заинтересованите страни, нито за съда. Общият съд следователно бил пренебрегнал признатото от съдебната практика разграничение между правно основание, което се отнася до мотивите, и правно основание по същество и бил заместил жалбоподателите

в първоинстанционното производство, разглеждайки правно основание, което само те могли да предявят. По този начин Общият съд нарушил, от една страна, разпоредбите на член 230 ЕО във връзка с член 253 ЕО, както и от друга страна, правилата относно представянето на правните основания в жалбата, посочени в член 21 от Статута на Съда и в член 44, параграф 1 и член 48, параграф 2 от Процедурния правилник на Общия съд, като бил лишил тези правила от практическо действие. Тези нарушения представлявали също нарушения на процесуалните правила, засегнали интересите на Комисията.

31 Срещу това правно основание ответниците напомнят по същество, че липсата на мотиви, която представлява съществено процесуално нарушение, е абсолютна процесуална предпоставка, която общостният съд трябва да разгледа служебно. Следователно Общият съд не можел да се упреква, че се е произнесъл *ultra petita*, нито впрочем че е нарушил правилото на член 48, параграф 2 от Процедурния правилник на Общия съд, което е задължително не за него, а за жалбоподателя.

32 Впрочем според ответниците правното основание, изведено от липса на мотиви в спорното решение, не било без никаква връзка с правните основания, на които се позовават жалбоподателите в първоинстанционното производство, и с фактите по делото. По-конкретно в хода на производството пред Общия съд били изложени и обсъдени особените обстоятелства, посочени от последния в точки 56—62 от обжалваното съдебно решение.

33 Служебно разгледаното правно основание се отнасяло не до правното положение по същество, а именно до обикновена липса на мотиви. Впрочем в обжалваното съдебно решение Общият съд поставял под въпрос не приетата от Комисията квалификация като нови помощи, а само липсата на каквато и да била обосновка относно неприлагането на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999. Следователно Общият съд не бил пренебрегнал разграничението между мотиви и правното положение по същество и правилно постановил, че спорното решение трябва да бъде мотивирано по отношение на неприлагането на тази разпоредба, като в контекста на настоящото дело Комисията трябвало да посочи причините, поради които е квалифицирала спорните освобождавания по-скоро като нови, а не като съществуващи помощи.

Съображения на Съда

- 34 С оглед на произнасянето по първата част на правното основание, според която Общият съд бил излязъл от рамките на спора, така както са определени от страните, трябва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика липсата или непълнотата на мотивите спадат към съществените процесуални нарушения по смисъла на член 230 ЕО и представлява правно основание, което може или дори трябва да бъде служебно разгледано от общностния съд (вж. по-специално Решение от 20 февруари 1997 г. по дело Комисия/Daffix, C-166/95 P, Recueil, стр. I-983, точка 24, Решение от 2 април 1998 г. по дело Комисия/Sytraval и Brink's France, C-367/95 P, Recueil, стр. I-1719, точка 67, Решение от 30 март 2000 г. по дело VBA/Florimex и др., C-265/97 P, Recueil, стр. I-2061, точка 114, както и Решение от 10 юли 2008 г. по дело Bertelsmann и Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, Сборник стр. I-4951, точка 174).
- 35 Като разглежда служебно такова правно основание, на което по принцип страните не са се позовали, общностният съд не излиза извън рамките на спора, с който е сезиран, и не нарушава по никакъв начин процесуалните правила относно представянето на предмета на спора и на правните основания в исковата молба или жалбата.
- 36 Ето защо в случая Общият съд не е превишил правомощията си, като е разгледал служебно правно основание, изведено от липса на мотиви на спорното решение.
- 37 От това следва, че в първата си част правното основание е неоснователно.
- 38 Що се отнася до втората част на правното основание, според която Общият съд в действителност бил разгледал служебно правно основание, отнасящо се до законосъобразността по същество на спорното решение, следва да се отбележи, че Общият съд е отменил последното по посоченото в точка 63 от обжалваното

съдебно решение съображение, че с оглед на изброените в точки 56—62 от посоченото съдебно решение особени обстоятелства Комисията е трябвало да разгледа в настоящото дело въпроса за приложимостта на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999 и да мотивира надлежно спорното решение в това отношение, вместо само да посочи, че тази разпоредба не се прилага в конкретния случай.

39 Трябва следователно да се констатира, че в обжалваното съдебно решение Общият съд въобще не се е произнесъл по същество относно приложимостта на посочената разпоредба, нито по-общо по обсъдения от страните въпрос дали спорните освобождавания представляват съществуващи или нови помощи.

40 Следователно Общият съд не може да се упреква, че е пренебрегнал установената от съдебната практика разлика между правно основание, изведено от липса или от непълнота на мотивите, което се разглежда служебно от общият съд, и правно основание, което се отнася до законосъобразността по същество, което може да се разглежда само ако е посочено от жалбоподателя (вж. Решение по дело Комисия/Sytraval и Brink's France, посочено по-горе, точка 67).

41 Ето защо правното основание е неоснователно и във втората си част.

42 От гореизложеното следва, че първото правно основание на жалбата трябва да се отхвърли.

По второто правно основание на жалбата, изведено от това, че Общият съд е нарушил принципа на състезателност и правото на защита

Доводи на страните

- 43 Като отбелязва, че служебно разгледаното правно основание не е било разисквано, нито дори повдигнато в хода на писмената и на устната фаза на производството пред Общия съд, Комисията упреква последния, че е нарушил основните принципи на състезателност и на зачитане на правото на защита.
- 44 В това отношение Комисията се позовава на практиката на Европейския съд по правата на човека по отношение на член 6 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), според която самият съд трябва да спазва принципа на състезателност, по-специално когато отхвърля жалба или решава спор въз основа на съображение, което е разгледано служебно.
- 45 Освен това Комисията твърди, че принципът на състезателност представлява основен принцип на производството пред общностните юрисдикции, признат от Съда като основно право, и че Общият съд е имал възможност да разпoredи възобновяване на устната фаза на производството, за да покани страните да се произнесат по правното основание, което възнамерява да разгледа служебно.
- 46 По същество ответниците поддържат, че съгласно член 62 от Процедурния правилник на Общия съд последният има дискреционна власт да разпoredи възобновяване на устната фаза на производството и че от тази разпoredба, както и от член 113 от същия правилник произтича, че задължението за изслушване на страните преди служебно разглеждане на правно основание съществува само по отношение на правните основания, които водят до недопустимост на жалбата или до липса на основание за постановяване на съдебно решение по същество. Освен това те отбелязват, че когато Съдът възнамерява да разгледа служебно абсолютна процесуална предпоставка, той не възобновява задължително устната фаза на производството.

47 Ответниците твърдят, че, както признава Комисията, ЕКПЧ не се прилага за публичноправните юридически лица и че макар принципът на състезателност да съставлява основно право, прилагането му следва да се съобрази с качеството на страните и с конкретните обстоятелства по делото.

48 Според ответниците в настоящия случай принципът на състезателност е спазен, тъй като обжалваното съдебно решение не се основава на документи или на факти, които не са известни на Комисията. Освен това служебно разгледаното правно основание не се отнасяло до съществуването на делото, а до нарушение на съществено процесуално правило.

49 По-нататък, интересите на Европейската общност не били засегнати, тъй като правата ѝ не били потъпкани, доколкото, от една страна, не била обявена гражданска или наказателна отговорност на Комисията, нито ѝ била наложена санкция, и от друга страна, възобновяването на устните състезания не би могло да даде възможност на Комисията да представи доводи, които да доведат до това Общият съд да не разгледа служебно правното основание, изведено от липса на мотиви, тъй като този недостатък не може да се отстрани *a posteriori*.

Съображения на Съда

50 Принципът на състезателност е част от правото на защита. Той се прилага за всяко производство, което може да приключи с решение на общностна институция, което засяга значително интересите на дадено лице (вж. по-специално Решение от 10 юли 2001 г. по дело *Ismeri Europa/Сметна палата*, C-315/99 P, *Recueil*, стр. I-5281, точка 28 и цитираната съдебна практика, както и Решение по дело *Bertelsmann и Sony Corporation of America/Impala*, посочено по-горе, точка 61).

51 Общностните юрисдикции сами спазват и следят за спазването на принципа на състезателност в производствата пред тях.

- 52 Така Съдът е постановил, от една страна, че по общо правило принципът на състезателност предполага правото на страните в процеса да се запознаят с представените пред съда доказателства и становища и да ги обсъдят (Решение от 14 февруари 2008 г. по дело Vares, C-450/06, Сборник, стр. I-581, точка 47), и от друга страна, че би било нарушение на основен принцип на правото, ако съдебното решение се основава върху факти и документи, с които страните или само една от тях не са се запознали и по които не са били в състояние да вземат отношение (Решение от 22 март 1961 г. по дело Snupat/Върховен орган, 42/59 и 49/59, Recueil, стр. 101, 156; Решение от 10 януари 2002 г. по дело Plant и др./Комисия и South Wales Small Mines, C-480/99 P, Recueil, стр. I-265, точка 24, както и Решение от 2 октомври 2003 г. по дело Cogus UK/Комисия, C-199/99 P, Recueil, стр. I-11177, точка 19).
- 53 Всяка от страните в процеса, с който е сезиран общностният съд, трябва да се ползва от принципа на състезателност, независимо от правното ѝ качество. Следователно общностните институции също могат да се позовават на този принцип, когато са страна в такъв процес.
- 54 Самият съд трябва да спазва принципа на състезателност, по-специално когато решава спор въз основа на съображение, което разглежда служебно (вж. по аналогия в областта на правата на човека решения на ЕСПЧ по дело Skondrianos срещу Гърция от 18 декември 2003 г., параграфи 29 и 30; по дело Clinique des Asacias и др. срещу Франция от 13 октомври 2005 г., параграф 38, както по дело Прикян и Ангелова срещу България, от 16 февруари 2006 г., параграф 42)
- 55 Както посочва генералният адвокат в точки 93—107 от своето заключение, по общо правило принципът на състезателност не се изразява само в предоставяне на право на всяка от страните в процеса да се запознае с доказателствата и със становищата, представени на съда от нейния противник, и да ги обсъди, както и не само не допуска общностния съд да основе решението върху факти и документи, с които страните или само една от тях не са се запознали и по които следователно не са били в състояние да вземат отношение. По общо правило той предполага също правото на страните да се запознаят с правните основания, които съдът разглежда служебно и върху които възнамерява да основе своето решение, и да ги обсъдят.

- 56 Всъщност, за да бъдат изпълнени изискванията, свързани с правото на справедлив процес, е необходимо страните да са се запознали и да могат да обсъждат в състезателно производство както фактическите, така и правните обстоятелства, които са от решаващо значение за изхода на спора.
- 57 Ето защо извън особените случаи, по-специално като предвидените от процедурните правилници на общностните юрисдикции, общностният съд не може да основе решението си на правно основание, което е разгледал служебно, дори ако то е абсолютна процесуална предпоставка и ако, както в настоящия случай, е изведено от липса на мотиви на спорното решение, без да покани предварително страните да изложат становищата си по посоченото правно основание.
- 58 Впрочем в аналогичния контекст на член 6 от ЕКПЧ Съдът е постановил, че именно с оглед на този член и на самата цел на правото на всяко заинтересовано лице на състезателно производство и на справедлив процес по смисъла на тази разпоредба Съдът може служебно или по предложение на генералния адвокат, както и по искане на страните, да разпреди възобновяване на устната фаза на производството в съответствие с член 61 от своя процедурен правилник, ако смята, че делото не е достатъчно изяснено или че трябва да бъде решено въз основа на довод, който страните не са разисквали (вж. Определение от 4 февруари 2000 г. по дело *Emesa Sugar*, C-17/98, *Recueil*, стр. I-665, точки 8, 9 и 18, както и Решение от 10 февруари 2000 г. по дело *Deutsche Post*, C-270/97 и C-271/97, *Recueil*, стр. I-929, точка 30).
- 59 Дискреционната власт, с която разполага Общият съд по силата на член 62 от Процедурния му правилник, не може да се упражни, без да се вземе предвид задължението за спазване на принципа на състезателност.
- 60 В настоящия случай от преписката по делото и от съдебното заседание пред Съда е видно, че с обжалваното съдебно решение Общият съд е отменил спорното решение въз основа на служебно разгледано правно основание, изведено от нарушение на член 253 ЕО, без да покани предварително страните — по време на

писмената или на устната фаза на производството — да представят становищата си по това правно основание. По този начин Общият съд е нарушил принципа на състезателност.

61 Противно на твърденията на ответниците, неспазването на принципа на състезателност засяга интересите на Комисията по смисъла на член 58 от Статута на Съда. Всъщност, както посочва генералният адвокат в точки 114—118 от своето заключение, макар липсата на мотиви несъмнено да представлява недостатък, който по принцип не може да се санира, установяването на такъв недостатък все пак предполага преценка, която според постоянната съдебна практика трябва да вземе предвид определен брой елементи, както впрочем припомня Общият съд в точки 48 и 49 от обжалваното съдебно решение. Подобна преценка може да бъде подложена на обсъждане, по-специално когато се отнася не до пълната липса на мотиви, а до мотивите по точно определен фактически и правен въпрос. В случая, ако бе имала възможност да представи становището си, Комисията би могла по-специално да изтъкне същите доводи като представените в рамките на четвъртото и на петото правно основание на настоящата жалба, посочени в точки 64—67 от настоящото съдебно решение.

62 Поради всички тези съображения следва да се приеме второто правно основание, изтъкнато от Комисията.

63 Впрочем за целите на доброто правораздаване Съдът намира за подходящо в случая да разгледа заедно и четвъртото, и петото правно основание на жалбата, с които Комисията по същество твърди, че Общият съд е нарушил член 253 ЕО, доколкото е приел, че Комисията е нарушила предвиденото в този член задължение за мотивиране по отношение на приложимостта на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999.

По четвъртото и петото правно основание, изведени от нарушение на член 253 ЕО

Доводи на страните

⁶⁴ С четвъртото си правно основание Комисията упреква Общия съд, че е нарушил член 253 ЕО във връзка с член 87, параграф 1 ЕО и с член 88, параграф 1 ЕО и с правилата относно хода на производството в областта на държавните помощи.

⁶⁵ В подкрепа на това правно основание Комисията изтъква по-специално, че видно от мотивите на спорното решение спорните освобождавания винаги са представлявали държавни помощи от момента на въвеждането им, като посоченото решение надлежно и в съответствие с изискванията на съдебната практика показвало, че тези освобождавания могат да засегнат търговията между държавите членки и да доведат до нарушения на конкуренцията. При тези условия тя счита, че не е необходимо да се обясняват по-подробно причините, поради които член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999 не е приложим. Освен това, дори да се допусне, че спорните освобождавания не са съставлявали помощи към момента на въвеждането им, от това би следвало, че те все още не са помощи, както неправилно твърдят някои от жалбоподателите в първоинстанционното производство, а не че са съществуващи помощи, както приема Общият съд.

⁶⁶ В рамките на петото си правно основание Комисията поддържа, че Общият съд е нарушил също член 253 ЕО във връзка с член 87, параграф 1 ЕО, член 88, параграф 1 ЕО и член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999, както и задължението да мотивира решенията си.

⁶⁷ В подкрепа на това правно основание Комисията твърди по-специално, че Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото, като е приел, че особени обстоятелства, всички свързани с поведението на Съвета или на Комисията, изискват спорното решение да съдържа специални мотиви относно

приложимостта на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999, докато поради обективния си характер понятието за държавна помощ, съществуваща или нова, не можело да зависи от поведението или от изявленията на институциите, а *fortiori* когато това поведение или тези декларации не са свързани с процедура по контрол на помощи. Освен това тези съображения противоречали на постановеното от Съда в Решение от 22 юни 2006 г. по дело Белгия и Forum 187/Комисия (C-182/03 и C-217/03, Recueil, стр. I-5479).

68 В отговор на четвъртото правно основание ответниците изтъкват по-специално, че съображенията за неприлагане на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999 не проличават ясно от спорното решение, което следователно не отговаря на изискването за ясни и недвусмислени мотиви. Освен това Общият съд упреждал Комисията, че не изложила мотивите, поради които била приела, че спорните освобождавания нарушават конкуренцията в общия пазар, докато порано тя явно изразявала становище в обратния смисъл. В този контекст Общият съд постановил правилно с оглед на съдебната практика, че Комисията трябва да посочи причините, указващи, че е извършила анализ, който обосновава извода ѝ. С това правно основание Комисията всъщност искала да компенсира липсата на мотиви на спорното решение и Съдът да се произнесе по въпросите по същество, които не са свързани с нея.

69 В отговор на петото правно основание ответниците поддържат, че Общият съд не поставил под въпрос обективния характер на понятието за държавна помощ, а бил приел само, че с оглед на предходните решения на Съвета и на оправданите правни очаквания, които същите са породили по отношение на законосъобразността на спорните освобождавания, Комисията трябвало да обясни в решението си причините, които обективно водят до изключване прилагането на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999. Тъй като мотивите на решението трябвало да се съдържат в самия му текст, представените обяснения от страна на Комисията не могли за заместят липсата на мотиви.

Съображения на Съда

- 70 Съгласно член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999 за съществуваща се приема помощта, за която може да се установи, че в момента на въвеждането ѝ в действие не е представлявала помощ и впоследствие е станала помощ поради еволюцията на общия пазар и без да е била изменяна от държавата членка.
- 71 Понятието за еволюция на общия пазар може да се разбира като изменение на икономическия и правен контекст в отрасъла, до който се отнася разглежданата мярка, и не касае например хипотезата, в която Комисията променя преценката си въз основа на по-строг прилагане на правилата в областта на държавните помощи (вж. Решение по дело Белгия и Forum 187/Комисия, посочено по-горе, точка 71).
- 72 По-общо понятието за държавна помощ, съществуваща или нова, отговаря на обективно положение. Както изтъква Комисията, това понятие не може да зависи от поведението или от декларациите на институциите.
- 73 Ето защо, след като припомня, че предвиденото в член 253 ЕО задължение за мотивиране на общностните актове трябва да е съобразено с естеството на съответния акт, Съдът постановява в точка 137 от Решение по дело Белгия и Forum 187/Комисия, посочено по-горе, че Комисията не следва да се задължава да посочва причините, поради които е направила различна преценка на разглежданата схема в предходните си решения.
- 74 Това обаче важи а fortiori, когато евентуалната по-ранна различна преценка на Комисията за въпросната национална мярка е била направена — както в настоящия случай — в рамките на друга процедура, различна от контрола на държавните помощи.

75 Следователно обстоятелствата, посочени в точки 56—62 от обжалваното съдебно решение, които са свързани главно с факта, от една страна, че към момента на приемане на решенията на Съвета за разрешаване на спорните освобождавания Комисията е счела, че последните не водят до нарушаване на конкуренцията и не засягат доброто функциониране на общия пазар, и от друга страна, че посочените решения могат да оставят впечатлението, че тези освобождавания не могат да се квалифицират като държавни помощи, по принцип не са от естество да задължат Комисията да мотивира спорното решение по отношение на неприложимостта на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999.

76 Следователно Общият съд е допуснал грешка при прилагането на правото в съображенията си за отмяна на спорното решение, като е приел, че предвид посочените обстоятелства в настоящия случай Комисията е трябвало да разгледа въпроса за приложимостта на тази разпоредба и да посочи специални мотиви за споменатото решение и че като не е направила това, тя е нарушила член 253 ЕО.

77 Освен това съгласно постоянната съдебна практика изискваните от член 253 ЕО мотиви трябва да са съобразени с естеството на съответния акт и по ясен и недвусмислен начин да излагат съображенията на институцията, която издава акта, така че да дадат възможност на заинтересованите лица да се запознаят с основанията за взетата мярка, а на компетентната юрисдикция — да упражни своя контрол. Изискването за мотивиране следва да се преценява в зависимост от обстоятелствата по конкретния случай, по-специално в зависимост от съдържанието на акта, от естеството на изложените мотиви и от интереса, който адресатите или други пряко и лично засегнати от акта лица могат да имат от получаване на разяснения. Не се изисква мотивите да уточняват всички относими фактически и правни обстоятелства, доколкото въпросът дали мотивите на определен акт отговарят на изискванията на член 253 следва да се преценява с оглед не само на текста, но и на контекста, както и на съвкупността от правни норми, уреждащи съответната материя (вж. по-специално Решение по дело Комисия/Sytraval и Brink's France, посочено по-горе, точка 63 и цитираната съдебна практика, както и Решение по дело Bertelsmann и Sony Corporation of America/Impala, посочено по-горе, точка 166 и цитираната съдебна практика).

78 В настоящия случай обаче Комисията най-напред излага в съображения 58—64 от спорното решение причините, поради които счита, че спорните освобождавания съставляват помощи, несъвместими с общия пазар по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО, като констатира, че те предоставят предимство на определени

предприятия, че това предимство е предоставено чрез държавни ресурси, че засяга търговията между държавите членки и че могат да нарушат или заплашват да нарушат конкуренцията.

79 По конкретно в съображение 60 от спорното решение Комисията посочва, че спорните освобождавания намаляват разходите за определена суровина и следователно предоставят предимство на бенефициерите, които се намират в по-благоприятно положение от други предприятия, използващи минерални масла в други сектори или райони. В съображения 61 и 62 от посоченото решение Комисията посочва, от една страна, че становищата на бенефициерите и на Френската република потвърждавали, че намаляването на акцизите цели изрично чрез намаляване на разходите им да засили конкурентоспособността на посочените бенефициери по отношение на техните конкуренти, и от друга страна, двуалуминиевият триокис, който се произвежда също в Гърция, Испания, Германия и Унгария, е предмет на търговия между държавите членки, така че може да се презумира, че спорните освобождавания засягат търговията в Общността и нарушават или заплашват да нарушат конкуренцията.

80 По-нататък в съображения 65—70 от спорното решение Комисията излага причините, поради които счита, че спорните освобождавания съставляват нови, а не съществуващи помощи с оглед на разпоредбите на член 1 от Регламент № 659/1999. Така тя посочва, че тези освобождавания не са съществували преди влизането в сила на Договора в съответните три държави членки, че същите никога не са били анализирани или разрешавани въз основа на правилата, уреждащи държавните помощи, че за тях никога не е било правено уведомление и накрая, че член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999 не е приложим в конкретния случай.

81 Макар Комисията да не е развила последния въпрос в спорното решение, от всички тези съображения все пак ясно произтича, че тя е счела, че спорните освобождавания не са станали държавни помощи вследствие на еволюция на общия пазар, а са такива от самото начало, поради което член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999 не намира приложение в случая.

- 82 Освен това е безспорно, че жалбоподателите в първоинстанционното производство не са представили становища, които да показват каквато и да е еволюция на общия пазар след установяването на спорните освобождавания и които да накарат Комисията да посочи в отговор причините, поради които счита член 1, буква б), подточка в) от Регламент № 659/1999 за неприложим в конкретния случай.
- 83 Освен това от посочените съображения също така ясно следва, че макар към момента на приемане на решенията на Съвета за разрешаване на спорните освобождавания Комисията да е счела, че последните не водят до нарушаване на конкуренцията и не засягат доброто функциониране на вътрешния пазар, тези освобождавания все пак никога не са били анализирани, нито разрешавани с оглед на правилата, уреждащи държавните помощи, при прилагането на които тя е сигнала до обратния извод. В това отношение трябва да се констатира също, че обстоятелството, че посочените решения са приети по предложение на Комисията и не споменават възможни противоречия с тези правила, дава основание за специфични мотиви в точки 95—100 от спорното решение, според които Комисията е приела, че възстановяването на помощите в резултат от освобождаванията, предоставени до 2 февруари 2002 г., от техните бенефициери би противоречало на принципите на защита на оправданите правни очаквания и на правната сигурност.
- 84 Ето защо с оглед по-специално на естеството и на съдържанието на спорното решение, на правилата, уреждащи държавните помощи, както и на интереса, който са могли да имат адресатите и пряко и лично засегнатите от посоченото решение лица да получат обяснения, мотивите на последното изглеждат съобразени с изискванията на съдебната практика, припомнена в точка 77 от настоящото решение, и не е трябвало задължително да съдържат специални обяснения относно неприложимостта в конкретния случай на член 1, буква б), подточка в) от Регламент № 659/1999, както твърди Комисията.
- 85 От това следва, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е постановил, че Комисията е нарушила задължението за мотивиране по член 253 ЕО по отношение на неприлагането в конкретния случай на член 1, буква б), подточка в) от Регламент № 659/1999.

86 Ето защо четвъртото и петото правно основание също следва да се приемат.

87 С оглед на всички тези съображения и без да е необходимо да се разглеждат останалите доводи и правни основания на страните, обжалваното съдебно решение трябва да се отмени в частта, в която то отменя спорното решение, по съображение че в това решение Комисията била нарушила задължението за мотивиране по отношение на неприлагането в конкретния случай на член 1, буква б), подточка v) от Регламент № 659/1999 и в частта му, в която осъжда Комисията да понесе направените от нея съдебни разноски и тези на жалбоподателите, включително свързаните с обезпечителното производство по дело T-69/06 R.

По връщането на делото за ново разглеждане от Общия съд

88 В съответствие с член 61, първа алинея от Статута на Съда същият може, ако отмени решението на Общия съд, сам да постанови окончателно решение по делото, когато фазата на производството позволява това, или да върне делото на Общия съд за постановяване на решение.

89 Тъй като в случая Общият съд не се е произнесъл по същество по нито едно от правните основания, посочени от страните, Съдът счита, че не може да постанови окончателно решение по делото. Ето защо делото следва да се върне за ново разглеждане от Общия съд.

По съдебните разноси

90 Тъй като делата се връщат за ново разглеждане от Общия съд, Съдът не следва да се произнася по съдебните разноси, свързани с производството по обжалване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

1) Отменя Решение на Общия съд на Европейския съюз от 12 декември 2007 г. по дело Ирландия и др./Комисия (T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 и T-69/06) в частта, в която същото:

- **отменя Решение 2006/323/ЕО на Комисията от 7 декември 2005 година за освобождаването от акциз на минералните масла, използвани като гориво за производството на двуалуминиев триокис в района на Гардан, в района на Шанън и в Сардиния, прилагано съответно от Франция, Ирландия и Италия по съображение, че в това решение Комисията била нарушила задължението за мотивиране по отношение на неприлагането в конкретния случай на член 1, буква б), подточка v) от Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 година за установяване на подробни правила за прилагането на член [88 ЕО], и**
- **осъжда Комисията да понесе направените от нея съдебни разноси, както и тези на жалбоподателите, включително свързаните с обезпечителното производство по дело T-69/06 R.**

- 2) **Връща съединени дела T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 и T-69/06 за ново разглеждане от Общия съд на Европейския съюз.**
- 3) **Съдът не се произнася по съдебните разноски.**

Подписи